

หลักสูตร
แนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Data Guideline)

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นางชนินาถ การะภักดี ตำแหน่ง นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
สังกัด กลุ่มวิจัยแร่และจุลสัณฐานดิน สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน
วันที่อบรม 22 สิงหาคม 2569

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับแนวทางและแนวปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

สรุปบทเรียน

- **นิยามและหลักการข้อมูลเปิด (Open Data Principles)**

ข้อมูลเปิดภาครัฐต้องยึดหลัก 8 ประการ ได้แก่ สมบูรณ์ (Complete) ปฐมภูมิ (Primary) เป็นปัจจุบัน (Timely) เข้าถึงง่ายและไม่มีค่าใช้จ่าย (Accessible) อ่านได้ด้วยเครื่อง (Machine-Readable) ไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discriminatory) รูปแบบเปิดไม่ยึดติดซอฟต์แวร์เฉพาะ (Non-Proprietary) และให้อนุญาตใช้สิทธิเสรี (Licensing)

- **การคัดเลือกชุดข้อมูลคุณค่าสูง (High-Value Datasets)**

พิจารณาชุดข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ การยกระดับความโปร่งใส หรือเป็นชุดข้อมูลที่มีสถิติการร้องขอใช้งานสูงจากภาคประชาชน เอกชน และนักวิจัย

- **การจำแนกประเภทและกลั่นกรองข้อมูล (Data Screening & Anonymization)**

ตรวจสอบข้อจำกัดทางกฎหมายก่อนเปิดเผยอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ชั้นความลับของทางราชการ ข้อมูลส่วนบุคคลตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA) และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา โดยต้องผ่านกระบวนการทำข้อมูลนิรนาม (Data Anonymization) เพื่อจัดข้อมูลระบุตัวตนก่อนเผยแพร่

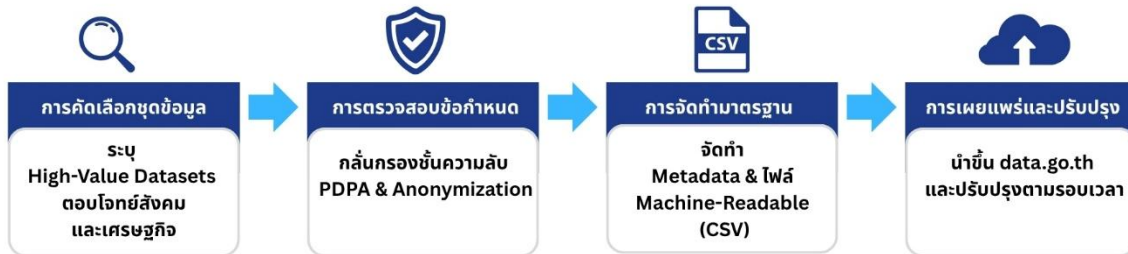
- **มาตรฐานข้อมูล และรูปแบบไฟล์**

การจัดทำคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) ตามมาตรฐาน เพื่อลงทะเบียนในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog) และยกระดับไฟล์ข้อมูลจากรูปแบบอ่านได้เฉพาะ (เช่น PDF) สู่รูปแบบ Machine-Readable เช่น CSV, JSON, XML หรือ Linked Data (ตามหลัก 5-Star Open Data)

- **วงจรชีวิตและการบริหารจัดการข้อมูล (Data Lifecycle Management)**

การกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบชุดข้อมูล การกำหนดรอบความถี่ในการปรับปรุงข้อมูล (Update Frequency) ให้เป็นปัจจุบัน และการนำชุดข้อมูลเผยแพร่ขึ้นศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th)

แผนผังกระบวนการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data Guideline Workflow)



ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

- ยกระดับทักษะการบริหารจัดการข้อมูลดิจิทัล (Data Literacy & Governance) มีความเข้าใจเชิงระบบในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และจัดการข้อมูลภาครัฐตามมาตรฐานสากล สามารถนำไปปรับใช้กับการจัดเตรียมข้อมูลงานวิจัยหรืองานวิเคราะห์เชิงเทคนิคได้อย่างเป็นระบบ
- ด้านความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายและความมั่นคงปลอดภัยข้อมูล เข้าใจหลักการจำแนกข้อมูลลับและข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ช่วยลดความเสี่ยงในการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือละเมิดข้อกำหนด
- พัฒนาทักษะการจัดทำข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ (Data Preparation) แปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบ Machine-Readable ที่เป็นมาตรฐานสากล พร้อมจัดทำเมตาดาตาอย่างถูกต้อง ช่วยลดเวลาและความผิดพลาดในการนำข้อมูลไปประมวลผลต่อ

ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

- ขับเคลื่อนสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะที่ใช้ข้อมูลนำการตัดสินใจ (Data-Driven Organization): ช่วยให้หน่วยงานจัดทำบัญชีข้อมูล (Data Catalog) ที่มีมาตรฐาน รองรับการเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข้ามหน่วยงานได้อย่างรวดเร็ว
- ยกระดับความโปร่งใสและธรรมาภิบาลภาครัฐ (Governance & Transparency): การเปิดเผยข้อมูลเปิดผ่านศูนย์กลาง data.go.th ช่วยเพิ่มคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA) และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน
- ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและบริการประชาชน: ปลดล็อกชุดข้อมูลภาครัฐให้ภาคเอกชน นักวิจัย และประชาชนนำไปต่อยอดพัฒนาแอปพลิเคชันหรือนวัตกรรมบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจ